

...คุณค่าว่านไทย...

ตระกูลว่านไทย

- ว่านสิริมงคล เสริมบารมี
- ว่านเมตตามหานิยม
- ว่านป้องกันภัยอันตราย
- ว่านคงกระพันชาตรี
- ว่านเสี่ยงโชคกลาง
- ว่านยารักษาโรค

e-BOOK

The Knowledge Center

นำเสนอหนังสือดี มีคุณค่า

โชติอนันต์ และคณะ

ตระกูลว่านไทย

...คุณค่าว่านไทย...

- ว่านสีริมงคล เสริมบารมี
- ว่านเมตตามหานิยม
- ว่านป้องกันภัยอันตราย
- ว่านคงกระพันชาตรี
- ว่านเสี่ยงโชคลาภ
- ว่านยารักษาโรค

.....

โชติอนันต์ และคณะ

คำนำสำนักพิมพ์

หนังสือตระกูลว่านไทย เป็นหนังสือสำหรับคู่มือประจำครอบครัว อีกเล่มหนึ่ง สมัยรุ่นคุณปู่คุณย่า เขานำสมุนไพรมานำมาใช้สำหรับรักษาโรค และนำสมุนไพรมานำเพื่อปรุงอาหารเพื่อสุขภาพ คนในสมัยก่อนจะพึ่งสมุนไพรรักษาโรคเห็นได้ว่า คนสมัยก่อนอายุยืนยาว

ปัจจุบันคนไทยเราหรือแม้แต่ชาวต่างชาติก็หันมาสนใจสมุนไพรมากขึ้น และส่งออกขายต่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น สำหรับคนไทยเราโชคดีที่มีสมุนไพรรักษาโรคอยู่ใกล้ตัว ทำให้เราประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับรักษาโรค

ท่านผู้อ่านได้ประโยชน์ หนึ่งนำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน หนังสือตระกูลว่านไทยยังเหมาะสำหรับนักเรียน นักศึกษา และนักการวิจัย เพื่อศึกษาค้นหาข้อมูลได้ สำนักพิมพ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับผลประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้มากที่สุด เหมาะสำหรับห้องสมุด ใช้ค้นคว้า และอ้างอิง

ขอแสดงความนับถือ

The Knowledge Center

คำนำ

“ว่าน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ หมายถึง ชื่อเรียกพืชบางชนิดที่มีหัวบ้าง ไม่มีหัวบ้าง ใช้ทำยาบ้าง หรือ เชื่อกันว่าอยู่ยงคงกระพันชาตรีและเป็นสิริมงคลบ้าง ซึ่งในความเป็นจริงนั้น ว่าน สามารถที่จะปลูกเป็นไม้ประดับ สมุนไพร ป้องกันอันตราย กันและ แก่พิษร้ายทั้งปวง แม้กระทั่งยาเบื่อเมา อีกทั้งยังเป็นของสำหรับเสี่ยงทายเพื่อ ให้อธิษฐานขอพรสิ่งต่าง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของว่านชนิดนั้นว่ามีโชคดีหรือโชคร้าย ได้อีกด้วย

ในทางวิทยาศาสตร์แบบสากลนิยม ว่านเป็นพืชจำพวกวงศ์เดียวกันแต่ ต่างสกุลหรือต่างพันธุ์กันก็มี หรือเป็นพืชต่างทั้งวงศ์ ต่างทั้งสกุลกัน สำหรับเมือง ไทยเรามีทั้งหมดเกือบ ๔๐๐ พันธุ์ จึงสมควรที่จะมีการรวบรวม ค้นคว้าถึง คุณลักษณะและประโยชน์ที่แท้จริงในเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ เพื่อความถูกต้องและเป็นมาตรฐานในการศึกษาต่อไปในอนาคต

คณะผู้เขียนต้องขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือ ตระกูลว่านไทยเล่มนี้ ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีทุกท่าน ตลอดจนสำนักพิมพ์ The Knowledge Center ที่ให้โอกาสในการเผยแพร่ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ ต่อสังคม และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ที่ จะศึกษาเกี่ยวกับว่านไทย ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของว่านทั้งหลายได้ เป็นอย่างดี คณะผู้เขียนยินดีรับฟังข้อเสนอแนะและติชมเพื่อการพัฒนาที่ก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับท่านผู้อ่าน กรุณาติดต่อที่ โทร. ๐๘-๔๑๗๑-๐๐๒๓, ๐๘-๙๕๕๒-๘๗๓๗

คณะผู้เขียนและเรียบเรียง

โชติอนันต์และคณะ

สารบัญ

หน้า

บทนำ

๑. กงจักรพระอินทร์	<i>Curcuma</i> sp.	1
๒. กระแจะจันทร์	<i>Kaempferia</i> sp.	4
๓. กระบี่ทอง	<i>Curcuma</i> sp.	6
๔. กวักพุทธรเจ้าหลวง	<i>Eucharis</i> sp.	8
๕. กวักนางพญาใหญ่	<i>Eucharis</i> sp.	11
๖. กวักแม่จันทร์	<i>Spathiphyllum cannifolium</i> (Dryand.)Schott	14
๗. กวักแม่ทองใบ	<i>Hymenocallis</i> sp.	17
๘. กวักโพธิ์ทอง	<i>Caladium bicolor</i> Vent	19
๙. กวักทอง	<i>Aglaomena</i> sp.	21
๑๐. กวักแม่ทองคำ	<i>Aglaonema tricolor</i> (Nicols) Jervis "Russet"	23
๑๑. กวักพระพรหม	<i>Aglaomena</i> sp.	25
๑๒. กำมปู	<i>Gloriosa superba</i> L.	27
๑๓. แก้ว	<i>Curcuma</i> sp.	30
๑๔. กำบัง	<i>Kaempferia</i> sp.	33
๑๕. กำแพงเจ็ดชั้น	<i>Canna</i> sp.	35
๑๖. กุมารทอง	<i>Haemanthus multiflorus</i> (Tratt) Martyn.	37
๑๗. เกราะเพชรไพฑูรย์	<i>Alpinia</i> sp.	39
๑๘. ไก่ขัน	<i>Curcuma</i> sp.	41
๑๙. ขมิ้นขาวเสนห์	<i>Curcuma parviflora</i> Wall.	43
๒๐. ขุนแผนสามกษัตริย์	<i>Calathea</i> sp.	45
๒๑. เขียวหมื่นปี	<i>Aglaonema modestum</i> Schott	47

๒๒. ขมิ้นขาวบัดตลอด	<i>Curcuma roscoeana</i> Wall.	49
๒๓. จัตรทอง	<i>Curcuma</i> sp.	52
๒๔. ข้างผสมโขลง	<i>Geodorum</i> sp.	54
๒๕. ไชยมงคล	<i>Neomarica northiana</i> Sprague	57
๒๖. เฒ่าหนึ่งแฉ่ง	<i>Kaempferia angustifolia</i> Rosdow	59
๒๗. ดอกทอง	<i>Curcuma</i> sp.	61
๒๘. ดอกทองกระเจา	<i>Curcuma</i> sp.	64
๒๙. ดาบนารายณ์	<i>Belamcanda</i> sp.	67
๓๐. ดาบลวง	<i>Crinum</i> sp.	69
๓๑. ดินสอฤๅษี	<i>Curcuma</i> sp.	71
๓๒. เต้าน้ำไซค	<i>Amorphophallus</i> sp.	73
๓๓. ถอนโมกษศักดิ์	<i>Kaempferia</i> sp.	75
๓๔. ทุ่งเงินทุ่งทอง	<i>Xanthosoma</i> sp.	78
๓๕. ทรหด	<i>Curcuma xanthorrhiza</i> Roxb.	80
๓๖. เท้ายายม่อม	<i>Tacca leontopetaloides</i> (L.) Kuntze	82
	<i>Tacca pinnatifida</i> J.R. & G. Forst.	
๓๗. ทิพยเนตร	<i>Kaempferia speciosa</i> Baker	84
๓๘. เทพประทุมพร	<i>Curcuma</i> sp.	87
๓๙. นกคุ้ม	<i>Calathea</i> sp.	89
๔๐. นกยูง	<i>Maranta arundinaceae</i>	91
	L. var. <i>variegata</i> Hort	
๔๑. นางค่อม	<i>Proiphys amboinensis</i> (L.) Herb.	93
	<i>Eurycle amboinensis</i> (L.) Herb.	
๔๒. นางกวักใบโพธิ์	<i>Homalomena</i> sp.	95
๔๓. ปลาไหลเผือก	<i>Curcuma</i> sp.	97
๔๔. พญาช้างเผือก	<i>Dieffenbachia seguine</i> (Jacq.)	99
	Schott var. <i>seguine</i>	

๔๕. พญาวาน	<i>Curcuma</i> sp.	102
๔๖. พญามือเหล็ก	<i>Zingiber</i> sp.	104
๔๗. พุทธรักษา	<i>Curcuma</i> sp.	106
๔๘. เพชรนารายณ์	<i>Cordyline</i> sp.	108
๔๙. เพชรกลับ	<i>Zingiber</i> sp.	111
๕๐. เพชรม้า	<i>Curcuma</i> sp.๑	114
๕๑. พระเจ้าห้าพระองค์เถา	<i>Begonia semperflorens</i>	116
	Link & Otto	
๕๒. พระฉิม	<i>Dioscorea bulbifera</i> L.	118
๕๓. พัดแม่ชี	<i>Dioscorea bulbifera</i> L.	121
๕๔. โพธิ์ลังกา	<i>Homalomena</i> sp.	123
๕๕. มหากรวัก	<i>Curcuma</i> sp.	125
๕๖. มหาไชค	<i>Eucharis</i> sp.	128
๕๗. มหานิยม	<i>Kaempferia</i> sp.	131
๕๘. มหาบัว	<i>Crinum</i> sp.	134
๕๙. มหาลาภ	<i>Eucharis</i> sp.	137
๖๐. มหาจักรพรรดิ	<i>Curcuma</i> sp.	140
๖๑. มหาปราบ	<i>Curcuma</i> sp.	143
๖๒. มหาอุดม	<i>Curcuma</i> sp.	145
๖๓. ม้าฮ้อ	<i>Curcuma</i> sp.	147
๖๔. ม้าแดง	<i>Curcuma</i> sp.	149
๖๕. มีดยับ	<i>Belumcanda chinensis</i>	152
	(L.) DC.	
๖๖. รวงเงิน	<i>Hippeastrum</i> sp.	155
๖๗. รวงทอง	<i>Hippeastrum</i> sp.	158
๖๘. รวงนก	<i>Hippeastrum</i> sp.	161
๖๙. รวงจืดต้น	<i>Curcuma</i> sp.	164

๗๐. ร้อนทอง	<i>Globba</i> sp.	166
๗๑. ลูกไก่ทอง	<i>Cibotium barometz</i> (L.) J.Sm.	168
๗๒. เศรษฐีขอบทรัพย์	<i>Ophiopogon</i> sp.	171
๗๓. เศรษฐีใบพาย	<i>Pancratium zeylanicum</i> L.	174
๗๔. เศรษฐีพายทอง	<i>Pancratium littorale</i> Jacq.	177
๗๕. เศรษฐีน้ำเต้าทอง	<i>Crinum</i> sp.	179
๗๖. เศรษฐีเรือนใน	<i>Chlorophytum</i> sp.	181
๗๗. เศรษฐีเรือนนอก	<i>Pancratium littorale</i> Jacq.	183
๗๘. เศรษฐีเรือนกลาง	<i>Pancratium littorale</i> Jacq.	185
๗๙. เศรษฐีเรือนใหญ่	<i>Pancratium littorale</i> Jacq.	187
๘๐. เศรษฐีอินเดีย	<i>Chlorophytum capense</i> Kuntze.	189
๘๑. เศรษฐีนิเตยา	<i>Dracaena</i> sp.	191
๘๒. เศรษฐীগ้านทอง	<i>Cordyline</i> sp.	193
๘๓. เศรษฐีดาวดั่งส์	<i>Pancratium</i> sp.	195
๘๔. สาลิกาลิ้นทอง	<i>Curcuma</i> sp.	197
๘๕. เสน่ห์จันทร์ขาว	<i>Alocasia lindenii</i> Rodigas	199
๘๖. เสน่ห์จันทร์เขียว	<i>Homalomena</i> sp.	202
๘๗. เสน่ห์จันทร์แดง	<i>Homalomena rubescen</i> Kunth.	205
๘๘. เสน่ห์จันทร์โกเมน	<i>Homalomena</i> sp.	207
๘๙. เสน่ห์จันทร์มหาโพธิ์	<i>Homalomena</i> sp.	210
๙๐. เสน่ห์จันทร์หอม	<i>Kaempferia</i> sp.	213
๙๑. แสงอาทิตย์	<i>Calathea</i> sp.	216
๙๒. แสนพันล้อม	<i>Zephyranthes rosea</i> Lindl.	218
๙๓. สาวหลง	<i>Globba winitii</i> C.H.Wright	220
๙๔. สากเหล็ก	<i>Molineria latifolia</i> Herb. ex Kurz	222
๙๕. หนูมาน	<i>Colocasias</i> sp.	225

๙๖. หงสาวดี	Dieffenbachia daguensis Engl.	227
๙๗. หมากรุก	Eleutherine americana	229
	(Aubl.) Merr.	
๙๘. ห้าร้อยนาง	Curcuma sp.	232
๙๙. ห้วนวม	Eleutherine americana	235
	(Aubl.) Merr.	
๑๐๐. เหล็กไหล	Curcuma sp.	237
๑๐๑. อิง	Eulophia macrobulbon	239
	(Parish & Rchb.f.) Hook.f	

บทนำ

ฤกษ์วันเกิดที่เป็นมงคลสำหรับปลูกว่าน

ว่านซึ่งเป็นวัตถุธาตุตามธรรมชาติ อันมีไสยศาสตร์เข้ารวมด้วยจึงทำให้เกิดปฏิกิริยาไปต่างต่างนานาได้ ก็ขึ้นอยู่กับตัวของผู้นับถือให้ถูกต้องแค่นั้น ด้วยเหตุนี้นักปราชญ์โบราณผู้เชี่ยวชาญทางว่านจึงมักเอาจิตศาสตร์เข้าร่วมเสมอ ส่งผลทำให้เกิดผลอำนาจได้อย่างปาฏิหาริย์ ในสมัยโบราณจึงนับถือฤกษ์ยามยามดีกันอย่างเคร่งครัดตลอด ไม่ว่าจะทำอะไรๆ ก็ตาม ดังที่จะกล่าวถึงฤกษ์ของเจ้าของที่จะปลูกว่านให้ถูกต้องตามตำรา ดังนี้

- วันที่เป็นมงคล คือ วันที่เป็นเดช เป็นศรี เป็นมนตรี ซึ่งเดช คือ อำนาจวาสนา ศรีคือ ความสุข ความเจริญ มंत्री คือ ยศศักดิ์ เกียรติ ตำแหน่งการงาน

- วันที่เป็นกาลกิณี คือ วันที่เป็นวันชั่ว วันเสีย งดการปลูกเด็ดขาด ซึ่งกาลกิณี คือ ชั่ว เลวร้าย

ดังนั้น ท่านที่เป็นเจ้าของว่าน ที่เกิดในวันใดก็ปลูกได้ตามข้อมูลดังต่อไปนี้

วันเกิด	วันที่เป็นเดช	วันที่เป็นศรี	วันที่เป็นมนตรี	วันที่เป็นกาลกิณี
อาทิตย์	อังคาร	พุธ	พุธกลางคืน	ศุกร์
จันทร์	พุธ	เสาร์	ศุกร์	อาทิตย์
อังคาร	เสาร์	พฤหัสบดี	อาทิตย์	จันทร์
พุธ	พฤหัสบดี	พุธกลางคืน	จันทร์	อังคาร
พุธกลางคืน	อาทิตย์	จันทร์	เสาร์	พฤหัสบดี
พฤหัสบดี	ศุกร์	อาทิตย์	พุธ	เสาร์
ศุกร์	จันทร์	อังคาร	พฤหัสบดี	พุธกลางคืน
เสาร์	พุธกลางคืน	ศุกร์	อังคาร	พุธ

ฤกษ์ในการปลูก หรือ ฤกษ์ในการขุดว่าน

ในการปลูกหรือการขุดว่าน เพื่อให้ว่านคงอิทธิฤทธิ์โดยไม่เสื่อมคลาย ได้มีการกำหนดวันในเดือนต่างๆ ไว้ดังนี้

ฤกษ์เดือนที่ปลูกหรือขุดว่าน

วันที่ใช้ในการปลูกหรือขุดว่าน

เดือนอ้าย หรือ เดือน ๑

ควรกระทำการในวันพุธ

เดือนยี่, เดือน ๒ หรือ เดือน ๗

ควรกระทำการในวันพฤหัสบดี

เดือน ๓ หรือ เดือน ๘

ควรกระทำการในวันศุกร์

เดือน ๔, เดือน ๙ หรือ เดือน ๑๑

ควรกระทำการในวันเสาร์

เดือน ๕ หรือ เดือน ๑๐

ควรกระทำการในวันอาทิตย์

เดือน ๖ หรือ เดือน ๑๒

ควรกระทำการในวันอังคาร

โดยส่วนมากแล้วจะปลูกกันวันอังคาร เดือน ๖ (พฤษภาคม) เพราะเป็นต้นฤดูฝนเหมาะแก่การปลูกพืชชนิดนี้ และจะขุดกันในวันอังคาร เดือน ๑๒ (พฤศจิกายน) เพราะเป็นช่วงที่น้ำป่าลงมาท่วมบรรดาพืชที่ปลูกกับพื้นดิน

วิธีการปลูกว่าน

เนื่องจากว่านเป็นพืชที่มีคุณลักษณะพิเศษมากกว่าพืชธรรมดาทั่วไป ดังนั้นในการปลูกว่านจะต้องหาวันฤกษ์ดีของเดือนที่จะปลูก เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ปลูกเองและเป็นการเพิ่มคุณฤทธิ์ให้กับว่านเอง

ดินที่ใช้ในการปลูกว่านจะต้องเป็นดินที่สะอาดปราศจากวัชพืชมูลสัตว์ และเป็นดินบริเวณกลางแจ้ง คุณลักษณะของดินที่ใช้ในการปลูกว่านพิจารณา ดังนี้

- เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย
- เป็นดินเผาไฟแล้วทุบให้ละเอียด ตากน้ำค้างทิ้งไว้หนึ่งคืน
- เป็นอิฐเผาไฟแล้วทุบให้ละเอียด
- ใช้หญ้าแห้งสับเป็นท่อนๆ สำหรับผสมกับดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย

- เมื่อเอาหัวว่านลงแล้ว เวลากลับดินอย่ากลับให้ดินแน่นเกินไป
เพื่อให้ น้ำที่รดจะซึมได้ง่าย

การปลูกว่านลงในกระถาง ขนาดรูปร่างและรูปทรงของกระถางควรให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะ รูปทรง ขนาด และสีของว่าน เช่น ถ้าต้นของว่านเตี้ยและเล็ก ก็ควรใช้กระถางปากกว้างทรงต่ำ หรือ ถ้าว่านนั้นมีลำต้นสูง ก็ควรเลือกกระถางทรงสูงตามไปด้วย ก้นของกระถางต้องหาเศษกระเบื้องหรือเศษอิฐหัก ปิดรูไว้เพื่อเป็นทางระบายน้ำ ซึ่งจะช่วยในการระบายน้ำได้เป็นอย่างดี และดินที่เตรียมไว้ในกระถางควรให้อยู่ต่ำกว่าขอบกระถางประมาณ ๑-๒ นิ้ว

ในการปลูกว่านใหม่ ๆ อย่าให้ถูกแดดโดยตรง เมื่อเห็นว่าเริ่มแตกหน่อหรือแทงยอดผลิบาน หรือตั้งตัวได้แล้ว จึงควรนำไปตากแดดในตอนเช้าหรือตอนบ่ายแก่ๆ เมื่อปลูกว่านบางชนิดที่สำคัญๆ ที่มีคุณหรือฤทธิ์ จึงมีความจำเป็นต้องเสกคาถากำกับก่อนเวลารดน้ำเสมอ

คาถาในการรดน้ำว่าน

คาถาที่ใช้เสกก่อนการรดน้ำว่าน พิจารณาดังนี้

๑. “อิติปิ โส ภควา อรหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชชาจรณสัมปันโน สุกโตโลกวิทู, อนุตตโร ปุริสทัมมสารถิ สัตถา เทวมนุสสานัง พุทโธ ภควาติ” โดยการเสกคาถา ๑ จบบ้าง ๓ จบบ้าง ๗ จบบ้างแล้วจึงรดน้ำ

๒. “สัพเพ เต โรคา สัพเพ เต ภยา สัพเพ เต อันตรया สัพเพ เต อุปัททา สัพเพ เต ทุนนิมิตตา สัพเพ เต อวมังคลา วินัสสันตุ” โดยการเสกคาถา ๙ จบแล้วจึงรดน้ำ

๓. “มหาลาโภ โหตุ ภวันตุเม” โดยการเสกคาถา ๓ จบแล้วจึงรดน้ำ

๔. “นะโมพุทธานะ” โดยการเสกคาถาตามกำลังวันแล้วจึงรดน้ำ เช่น วันอาทิตย์เสก ๑ จบก่อนแล้วจึงรดน้ำ

พิธีการกู้ หรือ ชุดเอาว่นขึ้นมาเก็บ

ในการกู้หรือชุดเอาว่นขึ้นมาเก็บ พิจารณาได้ดังนี้

ให้เลือกเอาวันอังคารสัปดาห์ไหนก็ได้ในเดือน ๑๒ หรือ ไม่เกินวันพุธ
ข้างขึ้นช่วงต้นๆ ของเดือนอ้าย เป็นวันชุด ซึ่งในการชุดว่น ให้ใช้มือตบดินตรง
ใกล้กอว่นหรือต้นว่นนั้น แล้วว่าคาถาเรียกว่าน “อมชุกๆ กุจะปลุกพญาว่น
ให้ลุกก็ลุก กุจะปลุกพญาว่นให้ตื่นก็ตื่น พญาว่นหนีไปอื่นให้เล่นมาหากูนี้
เน้อ มาฮอดแล้วพันเผ้าตื่น อม มะ สะ หะ หับคงทน” โดยการว่าคาถา
ไปตบดินไปสลับกันจนกว่าคาถาที่ใช้เรียกว่านจะจบลง แล้วจึงชุดเอาหัวว่น
ขึ้นมา เพื่อให้คุณฤทธิ์ของว่นยังคงอยู่ไม่เสื่อมคลาย

ลักษณะวิสัยของพืช

- C = Climber; หมายถึง ไม้เถา คือ พืชที่ต้องอาศัยสิ่งอื่นเป็นหลักในการเลื้อยพันเสมอ เพราะไม่สามารถทรงตัวอยู่ได้โดยลำพัง
- CrH = Creeping Herb; หมายถึง ไม้ล้มลุกที่ลำต้นทอดคานไปตามดิน หิน หรือลำต้นไม้
- Ex = Exotic; หมายถึง พันธุ์ไม้ที่มาจากต่างประเทศ
- F = Fern; หมายถึง ผักกูดหรือเฟิน (เฟิร์น)
- G = Grass; หมายถึง หญ้า รวมทั้งกกต่างๆ
- H = Herb; หมายถึง ไม้ล้มลุก คือ พืชที่ไม่มีเนื้อไม้ ลำต้นไม่แข็งแรง ส่วนใหญ่มีอายุสั้น
- HC = Herbaceous Climber; หมายถึง ไม้เถาล้มลุก
- P = Palm; หมายถึง หมากรูปาล์ม
- S = Shrub; หมายถึง ไม้พุ่ม คือ พืชที่มีเนื้อไม้ และแตกกิ่งก้านสาขาในระดับใกล้กับผิวดิน ทำให้ดูเป็นกอหรือพุ่ม
- S/ST = Shrub/Shrubby Tree; หมายถึง ไม้พุ่มกึ่งไม้ต้นขนาดเล็ก
- ST = Shrubby Tree; หมายถึง ไม้ต้นขนาดเล็ก
- ScanS = Scandent Shrub; ไม้พุ่มที่เลื้อยทอดลำต้นเกาะเกี่ยวขึ้นไป
- T = Tree; หมายถึง ไม้ต้น คือ พืชที่มีเนื้อไม้มาก มีลำต้นสูงชะลูดจากพื้นดินขึ้นมาระยะหนึ่งแล้วจึงแตกกิ่งก้านสาขา
- US = Undershrub; หมายถึง ไม้พุ่มขนาดเล็ก

๑. กงจักรพระอินทร์

ชื่อวงศ์	ZINGIBERACEAE
ชื่อสกุล	Curcuma
ชื่อวิทยาศาสตร์	Curcuma sp.
ชื่อพื้นเมืองอื่น	-

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก (H) ที่มีลำต้นใต้ดิน ลักษณะเป็นแง่งหรือเหง้า มีปล้องสั้นๆ เห็นข้อชัดเจน เนื้อในหัวสีเหลือง กลิ่นไม่ฉุน ส่วนลำต้นที่โผล่เหนือดินคือ กาบใบที่หุ้มซ้อนกัน โคนลำต้นมีสีแดงเข้ม

ใบ เป็นใบเดี่ยว ลักษณะใบรูปหอก ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน และสอบเรียว ขอบใบเรียบ แนวเส้นกลางใบมีสีแดงเข้มออกน้ำตาลไหม้ โดยเฉพาะบริเวณเลยโคนใบจนถึงก่อนช่วงปลายใบและหลังใบ แนวขนานกระดูกกลางใบก็จะมีสีแดงเข้ม โคนกาบใบสีแดงเข้ม

ดอก ออกดอกเป็นช่อแบบช่อกระจะ แฉกออกมาตามยอดของก้านใบ ช่อดอกที่เราเห็นเป็นเพียงใบประดับดอกที่เรียงซ้อนกัน มีสีขาวปะปนด้วย สีม่วงแดงออกชมพู สำหรับดอกมีสีเหลือง เป็นรูปปากเปิด โผล่บานออกมาจากใบประดับ

นิเวศวิทยา

เป็นพืชที่ขึ้นตามป่าเชิงเขาทั่วไป ชอบอากาศที่ร้อนและความชื้นสูง นิยมปลูกตามบ้านเรือนและสวน

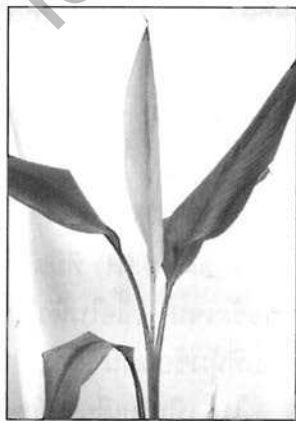
การขยายพันธุ์และวิธีการปลูก

ขยายพันธุ์ด้วยเหง้าหรือหัวใต้ดิน เจริญเติบโตได้ดีในดินที่เฝ้าไฟแล้วทุบละเอียดตากน้ำค้างทิ้งไว้หนึ่งคืน จัดระบบการระบายน้ำให้ดี ถ้าปลูกในกระถางควรใช้กระถางที่มีปากกว้าง วิธีการปลูกโดยเอาดินกลบให้หัวแน่นใส่ลงพื้นดินบ้างเล็กน้อย ก่อนรดน้ำเสกด้วยคาถา “นะโมพุทธายะ” ๓ จบ รดน้ำวันละสองเวลา วางไว้ในที่ร่มรำไร และสูงจากพื้นดินพอสมควร ควรปลูกในวันอาทิตย์หรือวันพฤหัสบดี เพราะเชื่อกันว่าจะได้หัวใหญ่ และให้คุณค่าทางยาอย่างสมบูรณ์

คุณประโยชน์ด้านต่างๆ

สรรพคุณทางยา

หัวว่าน แพทย์แผนโบราณ (แพทย์แผนไทย) ใช้รักษาและบำบัดโรคตาโดยเฉพาะ เช่น แก้วตาแดง ตามัว ตาต้อ หรือโรคติดเชื้อดวงตา ตาลม และตาแฉะ โดยเอาหัวว่านมาปอกแล้วปิ้งไฟพอเกรียมทั่ว เอาดองกับสุรากลั่น ๔๐ ดีกรี และหมกข้าวเปลือกไว้ ๓ คืน จากนั้นเอามาคั้นเอาแต่น้ำเก็บไว้หยอดตา แก่โรคตาได้อย่างวิเศษ ก่อนการใช้ควรปรึกษาแพทย์แผนโบราณผู้ชำนาญเท่านั้น

สรรพคุณทางอื่น

เป็นว่านที่มีคุณทางเมตตามหานิยม, มีอานุภาพเป็นว่านคงกระพันชาตรี และทำให้หลบลี้หนีศัตรูผู้ไม่ต้องการจะพบปะได้อย่างดี เพียงแต่รับประทานหัวว่านหรือพกติดตัว ก่อนนำไปให้เสี่ยงด้วยคาถา “อุทัง อัทธโร นะโมพุทธายะ จะพะกะสะ พุทธะสังมิ” ตามกำลังวันที่ใช้ เช่น วันอาทิตย์ เสก ๑ จบ

ตัวอย่าง

๒. กระเจี๊ยบ

ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่อสกุล Kaempferia

ชื่อวิทยาศาสตร์ Kaempferia sp.

ชื่อพื้นเมืองอื่น -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก (H) ลักษณะเป็นพุ่มขยายแผ่ลีลาสวยงาม เหมือนต้นว่าน เพราะหอมแต่ใหญ่และยาวกว่า มีหัวค่อนข้างสั้นและกลม แผ่กระจายตั้ง หักด้วยแจกลูกกล้วย หัวว่านสีเขียวปนน้ำตาล เนื้อในหัวสีขาวหรือสีเหลืองนวลๆ มีกลิ่นหอมมากถึงขั้นฉุนรุนแรง

ใบ เป็นใบเดี่ยว ลักษณะใบรูปทรงกลม ปลายใบแหลม โคนใบมน และสอบเรียวเข้าหาก้านใบ ใบกว้างมนสีเขียวเข้ม ใบขนาดใหญ่และยาวกว่า ใบของว่านเพราะหอม ปลายใบแดงและริมขอบใบมีแถบสีขาวใส ขอบใบเรียบ เป็นคลื่น ถ้าขยี้ใบดมจะมีกลิ่นหอมเย็นและหอมกว่าว่านเพราะหอมมาก บนพื้นใบมองเห็นเส้นแขนงใบเป็นทางสีขาวปนเขียวชัดเจน

ดอก เป็นดอกเดี่ยว ลักษณะรูปปากเปิด กลีบดอกมีสีขาวนวล ตรงกลางดอกมีสีม่วงแดงปะแต้ม

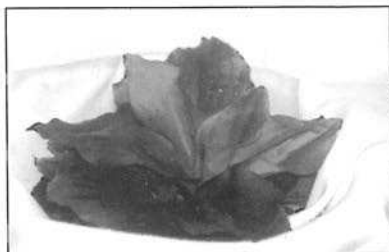

นิเวศวิทยา

เป็นพืชที่ขึ้นตามป่าเชิงเขาทั่วไป ชอบอากาศที่ร้อนและความชื้นสูง นิยมปลูกตามบ้านเรือนและสวน

การขยายพันธุ์และวิธีการปลูก

ขยายพันธุ์ด้วยการแยกหน่อ หรือหัวใต้ดิน ปลูกในดินที่สะอาด เป็นดินกลางแจ้ง ดินกลางนา หรือ ดินเผาไฟผสมอิฐเผาไฟทุบละเอียดหรือ ดินผงถ่าน วิธีการปลูกโดยนำหัววาง

วางตรงกลางกระถางกลบดินพอให้โผล่พื้นดินเล็กน้อย อย่ากดให้ดินแน่น รดน้ำที่เสกด้วยคาถา “คิระหายัง มรุรังวาจา คิระหาวาจันติ พุทธลิตตะวา จะสุพะระรัง ปิยาเยวะ ปิยันตุกา” ๓ จบ เพื่อเพิ่มความขลัง และคาถานี้ยัง ใช้เสกวานที่จะรับประทานได้อีกด้วย

คุณประโยชน์ด้านต่างๆ

สรรพคุณทางอื่น

ว่านกระเจาะจันทน์ปลูกไว้เป็นเมตตามหานิยมในทางเข้าหาผู้หลักผู้ใหญ่ ก่อให้เกิดความเมตตาสงสารแก่ผู้ที่เราเข้าไปขอความช่วยเหลือ ทำการค้าขาย ดี นักขายเร่ทุกคนควรมีไว้ติดตัว เพราะจะทำให้เกิดเสน่ห์ทั้งต่อตนเองและสินค้า ที่นำไปจำหน่าย

อาจจะใช้เนื้อว่านจากหัวโผล่มาให้ละเอียดผสมในการทำพระเครื่อง ประเภทเมตตามหานิยม ในสมัยโบราณว่านกระเจาะจันทน์ใช้สกัดทำเป็นเครื่อง กระเจาะอบร่ำประเทืองผิว ซึ่งเดิมที่ว่านนี้เป็นของพม่าอยู่ในสกุล “หงสาวดี” และข้อมูลในตำราของของไทยก็ระบุว่า เป็นว่านที่ได้รับความนิยมอันดับที่ ๑ ในขบวนการหุงน้ำมันว่านหอมเป็นเครื่องสำอางชั้นดีมาแต่โบราณแล้ว

๓. กระบี่ทอง

ชื่อวงศ์	ZINGIBERACEAE
ชื่อสกุล	Curcuma
ชื่อวิทยาศาสตร์	Curcuma sp.
ชื่อพื้นเมืองอื่น	ว่านนางวันทองห้ามทัพ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก (H) ที่มีลำต้นใต้ดินลักษณะเป็นแง่งหรือเหง้า หัวว่านมีขนาดเล็กแต่ยาว ปลายหัวจะงอนขึ้นขึ้น และมีสีเขียวสดใสหุ้มปลายหัวว่านอ่อน หัวแก่จะมีสีเหลืองตลอดและปลายหัวจะเปลี่ยนเป็นสีขาว เนื้อในหัวสีเหลืองอ่อน ลักษณะหัวว่านจะแยกกันโดยไม่เกาะกลุ่ม มองคล้ายกระบีในสมัยโบราณ

ใบ เป็นใบเดี่ยว ลักษณะใบรีรูปขอบขนาน ปลายใบเรียวแหลมหรือยาวคล้ายหาง โคนใบเฉียงและสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบสีเขียว แนวเส้นกลางใบเป็นสีน้ำตาลเล็กน้อยพอมองเห็น

ดอก ออกดอกเป็นช่อแบบช่อเชิงลด ช่อดอกคือส่วนของใบประดับที่เรียงซ้อนกันสีเหลืองปนชมพู ดอกที่แท้จริงจะโผล่ออกมาจากใบประดับ ลักษณะดอกเป็นรูปปากเปิด สีเหลือง

นิเวศวิทยา

เป็นพืชที่ขึ้นตามป่าเชิงเขาทั่วไป ชอบอากาศที่ร้อนและความชื้นสูง นิยมปลูกตามบ้านเรือนและสวน

การขยายพันธุ์และวิธีการปลูก

ขยายพันธุ์ด้วยเหง้าหรือหัวใต้ดิน ปลูกในดินร่วนปนทราย โดยกลบดิน ให้อุณหภูมิเย็นเล็กน้อย รดน้ำที่เสกด้วยคาถา “นะโมพุทธายะ” ๓ จบเสมอ หากเลี้ยงในกระถางเพราะสถานที่จำกัด ควรใช้กระถางทรงสูงใบโต จะทำให้ การงอกต้นขึ้นมาง่าย

คุณประโยชน์ด้านต่างๆ

สรรพคุณทางยา

หัวว่าน เคี้ยวหัวว่านและอมไว้แก้แผลในปาก แก้เจ็บคอ หวัดลงคอ แก้ลิ้นแตก ปากเปื่อย แก้โรคคอติบ แผลบริเวณลำคอ แผลในจมูก ใช้หัวว่าน อมหรือฝนกับสุราทาแก้ฝีที่ปาก นำหัวว่านไปต้มรวมจุมูก แก้วริดสีดวงจุมูกให้ ทุเลาได้

สรรพคุณทางอื่น

ว่านกระปี่ทองสามารถใช้ในทางคงกระพันชาตรีได้ ซึ่งมักจะใช้แก้ อาถรรพ์ หรือถอนอาคมจากฝ่ายตรงข้าม นำว่านใช้ในการแช่อาวูก่อนที่จะออก คีตสงคราม เชื่อกันว่าจะสามารถทำลายล้างความอยู่ยงของข้าศึกให้สิ้นไป

“ว่าน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายถึง ชื่อพืชบางชนิดที่มีหัวบ้าง ไม่มีหัวบ้าง ใช้ทำยาบ้าง หรือเชื่อกันว่า อยู่ยงคงกระพันชาตรีและเป็นสิริมงคลบ้าง ซึ่งในความเป็นจริง ว่าน สามารถที่จะปลูกเป็นไม้ประดับ สมุนไพร ป้องกันอันตราย และ แก้อิष्टร้ายทั้งปวง แม้กระทั่งยาเบื่อเมา อีกทั้งยังเป็นของสำหรับ เสี่ยงทายเพื่อให้รู้ถึงวาสนาชะตาชีวิตของผู้เป็นเจ้าของว่านชนิดนั้น ว่าโชคดีหรือโชคร้ายได้อีกด้วย

